

Veldschetsen

‘Wat ik niet getekend heb, heb ik niet gezien’

Johan de Koning

Als je je de vraag zelf niet stelt, doet een ander het wel: waarom maak je niet gewoon een foto? Ik ken geen boek of blog over het tekenen van vogels waarin de vraag niet aan de orde komt. Het leukste antwoord geeft de Californische kunstenares Debbi Kaspari op haar bekroonde blog *Drawing the motmot*. Zij vertelt hoe ze vroeger gewapend met een Nikon FM2, een 500 mm-telelens en haar eenpootstatief als wandelstok de warme en vochtige territoria in trok, waar ze tropische vogelsoorten hoopte vast te leggen.

Het resultaat was teleurstellend. “Door veel te oefenen, slaagde ik erin enkele redelijk slechte foto’s te maken”, schrijft ze vrolijk. Totdat ze in Mexico een kunstenares ontmoette, die werkte aan de illustraties bij een boek. “Zij liet me haar schetsboek zien en dat was dat. Ik moest leren om vogels te leren tekenen, voor de vuist weg.

Zo herkenbaar als de luizenmoeders. Prachtige foto’s van vogels zijn tegenwoordig overal te zien, bijvoorbeeld op de jubileumexpositie van ‘onze’ fotografen vorig jaar. En de beste foto’s zijn niet alleen mooi om te zien, ze leren ons ook meer over het gedrag

van vogels. Maar dat betekent helaas niet dat het gemakkelijk is zulke foto’s te maken, al suggereren advertenties van Nikon en Canon dat natuurlijk wel. Goede foto’s maken is moeilijker dan het lijkt. Je hebt er kennis, vaardigheid en geduld voor nodig, plus een portie geluk.

Toch zijn er meer redenen waarom tekenaars de voorkeur geven aan het potlood en het schetsboek boven de camera. “Tekenen is een manier om te leren goed te kijken”, schrijft de voormalige Schotse kunstenaar John Busby in *Drawing Birds*. “Teken wat dan ook en je kent het beter dan daarvoor, zelfs als de tekening niet geweldig is. Wat je ziet nadat je drie minuten hebt getekend is heel anders dan je eerste indruk.” En hij voegt eraan toe dat je na een half uur tekenen je onderwerp beter begrijpt. Waarnemen en begrijpen, dat is waar het hem om gaat. Een leerling van hem, Clare Walker Leslie uit Massachusetts, zegt het in *Keeping a Nature Journal* heel kernachtig: “Wat ik niet getekend heb, heb ik niet gezien.” Tussen alle auteurs over het tekenen van vogels en natuur is zij de schooljuf, en wel de schooljuf die iedereen gehad zou willen hebben.

Hoe precies je tekeningen zijn, daar gaat het niet om. Door te tekenen geef je aandacht aan de natuur om je heen en de wisseling van de seizoenen. En dat maakt een mens gelukkiger. Voor wie dat niet gelooft: blader in een somber moment eens door een boek van haar en je wordt al vrolijker, zelfs als het op de tekeningen regent! Zij en haar leerlingen wijzen er ook op dat je vogels of andere dieren (een krab) die je in de natuur hebt getekend, vaak later nog heel goed herinnert - zelfs als je de tekening bent kwijtgeraakt!

Raar trouwens, dat je zo vaak mensen over zichzelf hoort zeggen dat ze niet kunnen tekenen, en zo zelden dat ze niet kunnen fotograferen. Ze denken waarschijnlijk dat een tekening, net als een foto, precies moet lijken op het onderwerp dat ze hebben getekend. In een vogelgids is dat natuurlijk best handig, want mensen raadplegen die om te zien wat de kenmerken van een soort zijn. Maar voor een veldschets? Daarin gaat het om waarnemen, begrijpen, herinneren en plezier beleven. Als het niet duidelijk is wat je hebt getekend, kun je dat - zoals ook Clare Walker Leslie ons leert - er ook gewoon bijschrijven. ●

Literatuur

Busby, J., 2004. *Drawing birds*. Tweede druk, London Bloomsbury.

Kaspari, D., 2007. ‘5 steps to better bird drawing’. Op: drawingthemotmot.com, 2 februari 2007.

Walker Leslie, C. & C.E. Roth, 2003. *Keeping a Nature Journal*. Tweede druk, Massachusetts Storey Publishing.

